

domovino — v večnost? Le tisti, ki so krščansko izrejeni, bodo premagali vse nevarnosti in ovire ter srečno dospeli na svoj cilj in konec. In ko bi teh kateri tudi zablodili na kriva pota, bodo se sčasoma zopet vrnili na pravo zveličavno pot. In ko bi se tudi kateri pogubil, vsaj vi stariši ne bote tega krivi in za vaš trud pri njihovi izreji plačilo ne bo izostalo.

Vsled tega pač menda nihče ne dvomi, da je krščanska izreja otrokom najlepša dedšina, katero po svojih stariših dobijo, je pa tudi starišem največja dolžnost; in čim večje so v sedanjem času nevarnosti in od mnogih navlaš nastavljene ovire proti krščanski izreji, z tim večjo marljivostjo in resnobo morajo stariši to dolžnost spolnovati. Ali ravno dendenes se v tem obziru veliko greši! Da tistih starišev niti ne omenjam, ki se za svoje otroke celo ne zmenijo, vprašam samo, ali ni takih starišev veliko, ki pač stokrat bolje za časno premoženje otrok skrbijo, kakor za otroke same? Ali jih ni mnogo, ki samo zavolj praznih zaslug ali večje službe puščajo otroke v največji nevarnosti za njihovo vero in pravost? Celotaki stariši se še nabajajo, ki že leta in leta poprej, preden se narodijo svoje vnuke v nevarnost pogubljenja stavijo, ker svoje otroke dajejo v zakon krivovercem ali nevercem, samo da otroka časno preskrbijo. Kako bodo taki stariši enkrat Bogu račun dajali? Pomislite vendar, če je pri Bogu plačilo za izrejo otrok veliko, tedaj bode tudi kazen velika za njeno zanemarjenje!

Prvo dolžnost za krščansko izrejo svojih otrok, pa tudi največjo odgovornost za njeno zanemarjenje imajo stariši. Vsi pošteni ljudje pa so dolžni v tem težavnem poslu stariše podpirati, dendenes toliko boljše, kolikor večje so nevarnosti in in ovire. Komur je tedaj mar za izveličanje ljubezljivih otrok, komur je mar za lastno srečo in lastno izveličanje, naj se usmili nedolžnih otrok ter pomaga, da se vsi v krščanskem duhu izredijo. Brez vzajemne pomoči je prizadevanje nekterih zastoj. Če bi po naši zanikarnosti ginola krščanska izreja, ginola bo tudi sreča ljudstva, ginola bo vera in pravost, blagoslov in milost božja, sreča in zadovoljnost, mir in red, ker vse to sloni na krščanski izreji otrok. Ta beseda o izreji otrok posneta po pastirskem listu kneza in škofa sekovskega zdi se nam jako primerna sedanjemu času, ko se toliko toži o nepokorni, razposajeni in sprideni mladini. Ko bi vsak, ki ima z otroci kaj opraviti, to premislil in v svojem srcu ohranil, morebiti bi kmalu omenjene tožbe utihnole ali se vsaj redkeje slišale!

Gospodarske stvari.

Razne kapusovine.

M. I. Vse kapusove sorte se iz semena prirejajo, ki se iz najlepših rastlin prideluje. Listje,

mesnati koceni (kolraba) ali pa izrodki cvetnih pecljev in cvet sam (karfiol) se v kuhinji rabijo in so v nekterih krajih ljudstvu glavna hrana. Vse kapusovine zahtevajo močno in dobro pognojeno zemljo, če se hoče, da se popolnoma razvijó. Seme ostane 2—4 leta kaljivo.

Prva sorta. Prikuhavno zelje. (*Brassica oleracea*). Sem spadajo sledeče sorte, ki so vse po dolgoletni obdelavi in podnebni menjavi kaj čudovite spremembe pretrpele. 1. Grmičasti kapus tudi večni in listni kapus imenovan. Je grmičasto zelje ki se v mnogo stebel razrašča, več let strpi in kot zarodnik ali oče vseh prikuhavnih kapusov veljati more. Po obalah škotskega pomorja na krednih skalah raste divje in velja kakor je že rečeno za očeta vseh prikuhavnih kapusov. Zareja se po semenu, pa tudi, in to še rajši, po potikačih, ki se od posameznih rastlik odtrgajo ali odrežejo, in potem od julija do septembra po dva črevlja vsaksebi v grede posade, kder pred zimo že korenine poženejo in se močno razvijejo. Listi ali ploče se od začetka spomladi noter do poletja trgajo in kakor špinača v kuhinji pripravljajo. Spomladi, ko je zelenjava le bolj redka stvar, ta kapus kaj dobro služi kuharicam. 2. Listni kapus tudi tržni kapus ali sploh listno zelje imenovan. Širokolistna sorta njegova se najbolj ob in prideluje, le škoda, da v nekterih krajih še vse premalo. Seme seje se meseca avgusta in sajenice se po 1½ črevlja vsaksebi jeseni sadijo. Prenasajo vsako stališče, in rastejo celo pod drevjem med brajdami in še na severni strani poslopij. Listi ali ploče se od spodaj navzgor trgajo in spomladi za zeleno prikuho rabijo, ko je zimske prikuhe že konec, poletne pa še ni. Tu sem spada tudi še: 3. Kravji kapus tudi cvetni, pomoranski, orjaški ali kozji kapus imenovan. Seme se spomladi poseje in sajenice po 2—3 črevlje narazen posade. Do jeseni vzrastejo ne redkokrat do višine od 4—5 črevljev, kar mu je ime orjaški kapus prineslo. Listi se mu od poletja do jeseni trgajo in za prikuho rabijo. Še boljše pa služi ta kapusova sorta za živinsko klajo. V ta namen se jeseni listje in koceni in steblovje na škoporeznici zrežejo, z zrezano slamo pomešajo in živini pokladajo. Listi kakor kislo zeljo skisano ali pa samo na zraku posušeno se sem ter tje na Nemškem z slanino ali špehom kuhano po zimi rado uživa. Po letu na mnogih krajih na Nemškem ne poznajo druge prikuhe kakor ravno le listje te kapusove sorte. Za prirejo semena se naj gorše rastlike koj na mestu čez zimo stati puščajo. Meseca aprila ali majnika cvetó in junija že zoré. Seme ostane 3—4 leta kaljivo. 4. Zeleni kapus, tudi zimski zvihani kapus, kel ali kelovo zelje, zimski kapus in peresni kapus imenovan. Od tega se nahajajo razne sorte, izmed katerih so vendar tiste z zvihanim listjem in nizkimi koceni najbolj obrajtane. Seme se seje od aprila meseca noter do majnika na dobre povrtne grede, od koder se potem

odrasle sajenice ali na sprazujene povrtne grede ali pa na prosto polje z rodovitno zemljo presajajo. Rastlike se črez zimo koj na svojem mestu puščajo in samo nekaj k tlam pritisnejo, da se mraza obvarujejo. Večkrat se pa tudi z polja spravijo in na vrtu z koreninami v prst zagrebó. Posebnega varstva proti mrazu ni ravno vedno treba in včasih še celo nasvetovati ni, ker zimski kapus le v prav hudem mrazu strpi. Navadno listi še le takrat prav nježni postanejo, ko dobro premrznejo, kar o rujavem kapusu le še v viši meri velja. Zeleni kapus se skozi zimo noter do aprila, ko začne v cvet gnati, kot zelena prikuha zauživa. Najnježnejša prikuha se dobiva spomladi od brstovja, ki po kocenih onih sort poganjati začne, ktere bolj na visoko rastejo. Za prirejo semena se puščajo najnižje rastlike z najlepšimi in najbolj zvihanimi listi na mestu črez zimo stati, da spomladi v cvet poženo. Meseca julija je seme zrelo in kakor vseh kapusovih več let kaljivo ostane. Poleg tega kapusa ne smejo druge kapusove sorte cvestiti, sicer se med seboj plodijo in izrodilce narejajo. 5. Rujavi kapus. Razločuje se od prejšnjega le po temnorujavi barvi listov, ki nekaj na modro cikajo. Obdelava, poraba in prireja semena je ista, kakor zelenega kapusa. 6. Pisani tudi peresni kapus. Zarád lepega, pisanega in zavihanega listja se po letu na vrtu in po zimi v topli povrtni hiši, tudi stekleni hiši imenovani, bolj zavoljo lepote nego za kubinske potrebe prireja. (Dalje prih.)

0 saditvi krompirja.

II. Navadno sadijo pri nas krompir tako, da narezljane gomolje posajajo vjame, ki se z motiko nasekavljejo, ali pa tako, da jih mečejo za plugom v drugo ali tretjo brazdo. Ta način saditve pa ni povsodi dober. Plug, tudi najboljši, zapušča za seboj več ali manj stlačeno dno in tudi zemlja, ki se kot brazda na stran poriva, ni vselej dovolj zrahljana. Oboje pa ovira uspešno rast mlade krompirjeve rastline; koreninice ne morejo se lahko širiti, mladi brst pa težko prodira skozi prstno odejo. Slabi nasledki tega se kažejo v sušni in tudi v mokrotni zemlji. V prvi pogreša mlada rastlina potrebne vlage, v drugi pa dobiva preveč mokrote in začne gnjiti ali vsaj v rasti zaostajati in krompir gotovo slabo ali nič ne obrodi, če še pristopi neugodno vreme. Da se tej nezgodi nekoliko v okom pride, je treba na primerniši način saditve misliti in res opazni kmetovalci so ga že si domislili in sicer prvi način za sušno, drugi pa za mokrotno zemljo.

Ako je svet, ki se je za krompir odkazal, močno sušen, tedaj je treba narezljane krompirjeve gomolje tako v zemljo spraviti, da dobivajo ti mogoče veliko vlage. V ta namen se pred saditvijo z osipavnim plugom po ogonih potegnjejo razori ali razgoni, ki so toliko narazen, kolikor imajo krompirjeve vrste narazen stati. Čem bolj rahla in sušna je zemlja, tem globljeje se naj

razori vrežejo, da bodo grebeni brazde tem bolj visoki. V razore se pomečejo sedaj narezljani gomolji navadno po 31—37 centimetrov ali 12—14" vsaksebi; potem se potegnje z brano po njivi tako, da se prstni grebeni v razore potisnejo in vsajeni krompir za kakih 10 centimetrov ali 4" debelo in lepo pokrijejo. Iz povedanega more vsakemu biti jasno, da se tukaj okoli gomoljev in krompirjevega gnjezda več mokrote nabira. Kajti dežnica odteka iz grebenov v razore in tudi mokrota v grebenu se oceja proti gomoljem. Pozneje pri osipavanju se grebeni sicer poravnajo, ali korenine so tedaj že tako globoko v zemlji, da jim tudi silnejša suša ne škodi več, tudi je tedaj krompir že večjidel ocvetel in svojo imenitnišo in najnevarnejšo rast prestal.

Pri težki in mokrotni zemlji se pa ravna po nasprotnem načinu. Tukaj se gleda posebno na to, da se gomolji in njihovo gnjezdo, kolikor mogoče varuje pred škodljivo mokroto in v ta namen služi sledeče sredstvo. Njiva se pred saditvijo lepo povlači, potem se z motiko ali z grabljami ali z kakim vožincem zaznamovajo vrste, v katerih ima krompir nasajen biti. Ko so riže zaznamovane, tedaj se po njih na površje povlačen zemlje nadevljejo narezljani gomolji, in ko je to storjeno, se gre z osipavnim plugom med rižami tako, da po 2 brazdi nadevani krompir od obeh strani kakih 8 centimetrov ali 3" visoko in lepo pokrijete in prsten greben nad krompirskim semenom naredite. V vrtu se zamore to delo tudi brez pluga z samimi grabljami opraviti. Taka saditev krompirja v težki in mokrotni zemlji je očitno praktična. Kajti dežnica leti hitro iz grebenov v razgone; vsa mokrota v prstnih grebenih se oceeja proč od gomoljev v razgone, ki so že itak bolj globoki, kakor krompirjevo gnjezdo in pri osipavanju postanejo grebeni še bolj visoki, razgoni pa globljeji ter odpravljajo vso škodljivo mokroto. Obadva načina nove saditve imata še to prednost, da leži tukaj krompir na rahli zemlji, je pokrit od rahle zemlje in ga obdaja od vseh strani rahla zemlja, kar njegovo rast mnogo pospešuje. Pri saditvi z nasekavanjem pa pride seme večjidel naravnost v trdo zemljo ali vsaj na njo, da se njegove korenine komaj zariti morejo.

Tržne novosti. Vinska kupčija se vendar enkrat začne bolj živo gibati. Iz večih strani pozivemo, da je cena pri vinu nekoliko poskočila, ker se začenjajo bolj pogosto kupei glasiti. V Ptuj se posebno dobro prodaja staro vino od l. 1873, 1874, 1875. V Mariboru plačujejo novo vino od 70—115 fl. in še dražje, v Konjicah pa od 80—90 fl. Tudi hrvaško in ogrsko vino pridobivlja pri ceni. V Szesardu so skoro vse vino poprodali. Iz Versaca v Banatu so letos posebno veliko vina prodali na Poljsko in Rusko. Čudno je to, da med tem Nemci in Francozi tožijo, da nimajo vinskih kupcev toliko, kakor poprej. Zadnji

čas so jim začela italijanska vina kupčijo motiti. — Iz Kalifornije v Ameriki so pripeljali v Evropo posebno na Angleško veliko zrnja; vsled tega je cena povsod nekoliko padla, zlasti pri pšenici in rži, ječmen in kuruza pa dobivljata povsod boljše ceno, zlasti na Dunaju. — Druga kupčija n. pr. z klavno živino, z lesom, volno itd. večji del stoji, ali se le slabo giblje. — Setva se kažejo po vsej Avstriji lepa in tudi trs je zimo večji del srečno prešal. Upanje imamo na dobro letino. Bog nam jo daj!

Svilorejsko društvo štajersko (Seidenbauverein), ki je mnogo let imelo svoj sedež v Grottenhofu pri Gradcu, se je razdružilo. Štajerske žide ali svile menda ne bomo nikoli imeli; naši kraji pa tudi naši ljudje niso za svilorejstvo.

Sejmovi. 31. marca na Svetih gorah, v Slov. Gradcu; 3. aprila v Dramljah, v Muti, na Črni gori; 4. aprila pri Mariji snežni; 5. aprila pri Novi cerkvi; 7. aprila v Dobjem.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Poslano.) Na dopis „iz ptujske okolice“ v štev. 12. t. l. dovoljuje si podpisana predstojnica opomniti, da ni ona v nikaki zvezi z omenjenim dopisom. Sploh pa si ne more raztolmačiti, s kakim pravom brezimenski dopisnik nekaj kritikuje, česar gotovo ni mogel sam slišati in videti. Ni torej čuda, da je napisal dokaj neresničnosti. Ker v prvo ni res, da bi se bil odlikoval g. nadzornik v mojej šoli s čudno neotesanostjo, da bi se bil kar drl in strašansko vpil. V drugo ni res, da bi bil g. nadzornik od 3/8 v jutru do 1/21 ure popoldne, in pa od dveh do petih na večer pri učenkah v šoli. Tudi ni res, da bi bil od konca do kraja vse grajal; kar je bilo dobrega, je priznal, a kar je bilo slabega, (kar se po mojem mnenju pri vsaki šoli najde) je čisto objektivno grajal, za kar sem mu pa iz srca hvaležna, da zamorem odstraniti take napake. Ne vem torej, kaj meni g. dopisnik s tem, da naj g. nadzornik ne muči nedolžnih ljudi; a prosila bi pa jaz, da naj gospod dopisnik ne spravlja s svojimi lažnjivimi (?? Ured.) dopisi nedolžnih ljudi v zadrego in jih naj ne muči on.

Terezija Gassner,

predstojnica privatne dekliške šole.

Dostavek uredništva: naš g. dopisnik je toliko zanesljiv bil vselej v svojih poročilih, da o resničnosti tega, kar je v 12. št. objaviti dal, celo nič dvomili nismo!

Iz Ljutomera. Zadnja številka spoštovanega „Slov. Gosp.“ piše v dopisu od nas nekaj o tukajšnjih učiteljih in šoli, iz česar bi utegnil kdo sklepati, da je tukajšnje učiteljstvo v vednem prepiru, da mladino slabo podučuje in slabo vzreja, zlasti da se v krščanskem nauku in v sadjereji

nič ne uči. Vse to je jako, jako pretirano. V krščanskem nauku uče gg. duhovniki, kolikor jim le čas pripušča; prav pogostoma so pa zadržani, da ne utegnejo priti v šolo. V sadjereji se otroci vsako leto podučujejo, za kar pa nima nihče nič stroškov. V šolskem vrtu je več tisoč drevesc, a ne samo stotin. Da pa vendar šolski vrt ne more toliko haska dajati, kolikor bi bilo želeti, temu je vzrok to, da ni dovolj ograjen, da morejo torej zajci lahko vanj zahajati, in to, da skoro leto in dan po njem voda stoji. Toliko v pojasnenje! Šolsko vodstvo.

Od Velike Nedelje. (Smrt nam je vrlega narodnjaka) pobrala; 19. marca je tukaj umrl g. Rajmund Goričan, sin usnjarskega mojstra g. Ferd. Goričana, in izučen kupčijsk akademikar, še le 21 let star. Pogreb je bil lep in dostojen, in kar nas je posebno razveselilo, bil je pogrebni govor, kojega so rajnemu spregovorili tukajšnji kaplan č. g. Kelemina. Rajni je bil res zgled pokorščine in hvaležnosti do starišev pa tudi zgled krščanske potrpežljivosti v dolgotrajni bolezni. Bivši njegovi součenci v Mariboru so mu k pogrebu poslali lep venec z narodnim trakom in primernim napisom. Ker je bil rajni odločen narodnjak, izgubili smo veliko v nadpolnem, izobraženem mladenču. Bodi mu zemljica lahka; naj počiva v miru!

Od Polensaka pri Ptuj. Pri nas nekateri niso zadovoljni z izidom nove srenjske volitve, ker jim novi župan ne ugaja. Ali ljudje so si sami krivi. Zakaj pa so se kakor kake strašljive babe po svojih kočah poskrili namesto, da bi bili možko voliti šli? Sedaj je prepozno vse godrnjanje in klepetanje, katero vselej začnejo, kedar slišijo, da hoče novi župan vse klance popraviti na srenjske stroške, da se bo torej vse moralo platiti v suhih denarjih, kar so posestniki poprej z raboto opravili. Poprej smo imeli po 77 kr. srenjske naklade na eden goldinar dače, sedaj pa sami Bog vedi, za koliko bodo naklade poskočile. Zato se tedaj mudni, vnožljivi in strahopetni volilci naj kesajo cela 3 leta in potem drugače volijo. T. Č.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Najstarejši štajerski deželni poslanec dr. Wanisch je v Brucku umrl. Rajni ni bil poseben prijatelj Slovencev. — Gradčani se delavcev, ki nimajo zaslužka in stradajo, tako bojijo, da so ministrom prošnjo poslali, naj začnejo na državne stroške staviti palače za vseučilišče, tehniko, za sodnijo itd. To je nov dokaz razstoče sile in nadloge. — V Ljubljani so pri srenjskih volitvah v 3. razredu sijajno zmagali Slovenci; dr. Ahačič je dobil 160 glasov, g. Regali pa 159; nemčurji so samo vjeli po 89 in 90 glasov. Jezijo se silno. — V Lincu so se nemški konservativci navolili velikih bremen, kojih jim je liberalni zastop zadnja leta naložil. Sklenoli so